УДК – 373.3.091.32:004.032.6

DOI: 10.31470/2518-7600-2019-6/2-207-218

**THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES AS A
DEVELOPMENT OF CITIZENSHIP ACTIVITY OF
PRIMARY SCHOOL SCHOOLS IN FOREIGN
LANGUAGE STUDIES**

**ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ
АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА
УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Олена Чернякова,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та
педагогіки дошкільної освіти
kafedra_phdpu@ukr.net
ДВНЗ «Переяслав-
Хмельницький
державний педагогічний
університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав-Хмельницький,
Київська обл., Україна, 08401

Olena Cherniakova,

candidate of pedagogical
sciences,
Associate Professor of the
Department of Psychology and
Pedagogy of Preschool
Education,
kafedra_phdpu@ukr.net
Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University, 30,
Sukhomlynsky Str.,
Pereiaslav-Khmelnytskyi,
Kyiv region, Ukraine, 08401

ABSTRACT

The article summarizes the content of the term «multimedia technology», some kinds of multimedia technologies and the necessity of their use in English lessons as a means of cognitive activity development of primary school pupils are considered. An primary school plays an extremely important role in the development of cognitive activity of a person. This is due to the psychological characteristics of younger students, who are characterized by almost inexhaustible cognitive abilities and readiness to learn a new one. Therefore, a teacher, in particular a

teacher of English, should use adequate pedagogical means aimed at preserving and further developing the natural curiosity of children, forming their interest, independence, and persistence in the learning process. In our opinion, one of the tools aimed at developing the cognitive activity of elementary school students in English lessons is the intensive and scientifically sound use of multimedia technologies. At the present stage of the development of the information society, the use of multimedia technologies by teachers in English lessons in secondary and high school with the purpose of activating the cognitive interests of subjects of training has become almost a commonplace phenomenon. However, the issue of the application of these technologies in English lessons in elementary school remains insufficiently highlighted in scientific works. The introduction of multimedia technologies into the practice of teaching English to pupils of elementary school age still remains at the experimental and experimental level. The concept of «multimedia» is multifaceted. Multimedia (from the English word «multi» a lot from the Latin «media» media, medium, environment, and intermediary) is a special interactive technology, a combination of special hardware and software that allows you to perceive, recycle and provide a new level of quality. Various information: text, graphic, sound, animation, television, etc. Multimedia is often used as an analogue of the term «media communication» (printing, photography, radio, cinema, television, video, multimedia computer systems, including the Internet).

Key words: *multimedia technologies, effective means, cognitive activity, primary school pupils.*

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних завдань сучасної школи є виховання особистості, здатної ефективно працювати і навчатися протягом життя. Найважливішою умовою і водночас показником успішності процесу формування ініціативної, самостійної особистості, яка бажає та вміє вчитися, прагне до постійного й активного накопичення знань, є пізнавальна активність учня, його ставлення до засвоєння знань, мотиви пізнавальної активності.

Виключно важливе значення для розвитку пізнавальної активності людини має початкова школа. Це зумовлено

психологічними особливостями молодших учнів, які характеризуються майже невичерпними пізнавальними можливостями і готовністю до пізнання нового. Тому учитель, зокрема учитель англійської мови, має використовувати адекватні педагогічні засоби, спрямовані на збереження і подальший розвиток природної допитливості дітей, на формування їхньої зацікавленості, самостійності, наполегливості у процесі навчання (Астаф'єва, 2003:1). Одним із засобів, спрямованих на розвиток пізнавальної активності учнів початкової школи на уроках англійської мови, на наш погляд, є інтенсивне та науково-обґрунтоване використання мультимедійних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблемам впровадження й ефективного застосування мультимедійних технологій в освіті присвячено немало теоретичних і експериментальних праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Так, питання розробки загальних теорій використання мультимедіа в освіті у своїх дослідженнях розглядали В.А. Адольф (Адольф, 2006), В.П. Безпалько (Безпалько, 1988), В.Ю. Биков (Биков, 2008), Н.В. Роберт (Роберт, 1994), С.С. Свириденко (Свириденко, 1989). Проблеми створення і застосування мультимедійних навчаючих програм розглянуто у працях В.О. Афанасьєва (Афанасьєва, 2003), В.І. Гарапко та інших учених. Педагогічні і методичні аспекти використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови також достатньо ґрунтовно висвітлено у наукових працях О. Шиман (Шиман, 2002), В. Шакотько (Шакотько, 2001) та інші. Крім того, на сьогодні вже набуто певний практичний досвід використання мультимедійних технологій під час вивчення англійської мови учнями молодшого шкільного віку Н. Морзе (Морзе, 2003), А. Юдин (Юдин, 2013) та інші, який свідчить про невпинний інтерес педагогів-практиків до пошуку шляхів ефективного використання вищезазначених технологій як засобу розвитку пізнавальної активності учнів.

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства використання учителем мультимедійних технологій на уроках англійської мови в середній і старшій школі з метою активізації

пізнавальних інтересів суб'єктів навчання стало вже майже звичним явищем. Однак, недостатньо висвітленим у наукових працях залишається питання застосування зазначених технологій на уроках англійської мови в початковій школі. Впровадження мультимедійних технологій у практику навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку й досі залишається на дискусивно-експериментальному рівні.

Отже, враховуючи сказане вище, існує необхідність теоретичної розробки і впровадження у практику початкової школи нових підходів до навчання дітей англійської мови на основі використання мультимедійних технологій.

Метою статті є розгляд деяких видів мультимедійних технологій та обґрунтування доцільності їх використання на уроках англійської мови як засобу розвитку пізнавальної активності учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Підґрунтям впровадження мультимедійних технологій до освітнього простору є властивість мультимедіа – гармонійне інтегрування різних видів інформації. За рахунок інтенсифікації сприйняття школярами навчального матеріалу стає можливим залучити їх до процесу пізнання як суб'єктів навчальної діяльності.

Поняття «мультимедіа» є багатогранним. Мультимедіа (від англійського слова «multi» - багато і від латинського «media» - носій, засіб, середовище, посередник) – це спеціальна інтерактивна технологія, поєднання спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що дозволяє на якісно новому рівні сприймати, переробляти і надавати різноманітну інформацію: текстову, графічну, звукову, анімаційну, телевізійну тощо. Мультимедіа часто вживається як аналог терміну «засоби масової комунікації» (друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет) (Безпалько, 1988).

Мультимедіа є виключно корисною і плідною освітньою технологією завдяки притаманним їй якостям інтерактивності, гнучкості й інтеграції різних типів мультимедійної навчальної інформації, а також завдяки можливості враховувати індивідуальні особливості учнів і сприяти підвищенню їх мотивації.

Засоби мультимедіа включають в себе мультимедійні додатки й засоби створення мультимедійних додатків. До мультимедійних додатків навчального призначення, які використовуються у загально навчальному закладі, можна віднести мультимедіа-презентацію, слайд-шоу, електронний журнал, віртуальний тур, лінгвістичні мультимедіа-системи та інші (Андрієвський, 2010).

Розглянемо деякі із вищесказаних засобів активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, які найчастіше застосовуються на уроках англійської мови в початковій школі, а саме використання мультимедійних презентацій та мультимедіа-тренажерів.

Мультимедійна презентація – один з найбільш поширених засобів унаочнення навчального матеріалу. Інформативність електронних презентацій набагато вище традиційних за рахунок мультимедійності – наявності не лише тексту і графіки, але й анімації, відео та звуку. Використання мультимедійних презентацій дозволяє учителю зручно й ефективно візуалізувати статичну й динамічну інформацію, самостійно компоувати матеріал виходячи із особливостей конкретної групи учнів, теми та змісту уроку, що дозволяє побудувати урок англійської мови так, щоб домогтися максимального навчального ефекту.

Окрім того, уроки англійської мови, на яких використовуються презентації, відображають один з головних принципів створення сучасного уроку – принцип фасціації (привабливості). Завдяки презентаціям, діти починають активніше висловлювати свої думки, міркувати.

Для створення презентації учитель може скористатися добре відомими програмними засобами – Microsoft PowerPoint, Macromedia Flash, Picasa, Photodex ProShow та іншими. Зокрема, програма Picasa дозволяє легко виокремлювати статичні й динамічні зображення з Інтернету, зручно і швидко проектувати як слайд-шоу, так і навчальні фільми, додавати до проекту текстові й звукові коментарі, створювати колажі із статичних зображень.

Мультимедіа-тренажери – це навчально-тренувальні програмні продукти, які орієнтовані на відпрацювання учнями

певних умінь й придбання навичок з конкретної дисципліни. Відмінність сучасних тренажерів від традиційних полягає в можливості імітувати різні життєві й навчальні ситуації, використовуючи технології мультимедіа, зокрема, високоякісну анімацію, тривимірну графіку, цифровий інтерфейс музичних інструментів (стандарт, що дозволяє приєднувати до комп'ютера цифрові музичні інструменти) тощо (Казаков, 2007).

Існує значний спектр мультимедіа-тренажерів, які орієнтовані на учнів молодшого шкільного віку та є широко доступними: «Sing And Learn English», «Кліффорд вчиться читати англійською», «Мишка Мія вчить мови», «Світ слів» тощо. Використання в практиці початкового навчання мультимедійних тренажерів забезпечує діяльнісний підхід молодших школярів до засвоєння і закріплення знань. Крім того, використання мультимедіа-тренажерів дозволяє організовувати відтворення учнями знань, способів навчальних дій, оволодіння певними вміннями та опанування навичками в найбільш сприятливих для учнів молодшого шкільного віку умовах – ігрових.

Використання мультимедійних презентацій та тренажерів дозволяє проводити уроки англійської мови на високому естетичному і емоційному рівні завдяки використанню анімації та музики, забезпечує наочність, залучає велику кількість дидактичного матеріалу, підвищує обсяг виконуваної роботи на уроці в 1,5-2 рази; забезпечує високий ступінь диференціації навчання (індивідуально підійти до учня, застосовуючи різні рівневі завдання).

Тут же варто зазначити, що використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови учнів початкової школи вимагає врахування певних факторів, а саме особливостей психофізіологічного розвитку учнів молодшого шкільного віку; особливостей навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів; дидактичного потенціалу мультимедійних технологій, орієнтованих на початкову школу; особливостей використання мультимедіа у навчанні; вимог до впровадження мультимедіа у навчальному процесі початкової школи (вимоги до влаштування й обладнання комп'ютерних

класів; до організації роботи молодших школярів з мультимедіа продуктами; вимоги до змісту навчального матеріалу в електронному ресурсі).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Нам видається, що науково-обґрунтоване та методично дозоване використання описаних вище та інших видів мультимедійних технологій сприяє значній активізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів, розвитку їх самостійності, творчого потенціалу, інтелектуальних здібностей, робить процес навчання англійської мови більш змістовним, динамічним та ефективним.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо в дослідженні інших технологій навчання, які сприяють розвитку пізнавальної активності молодших школярів на уроках англійської мови.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Адольф В. А., Степанова И.Ю. Методологические подходы к формированию информационной культуры педагога. *Информатика и образование*. 2006. № 1. С. 2-5.
2. Андрієвський В.М., Олефіренко Н.В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. №2(16).
3. Астаф'єва О. Інформатизація та комп'ютеризація в гуманітарній освіті. *Вища освіта України*. 2003. №2. С. 108-114.
4. Безпалько В.П. Теория учебника: дидактический аспект. М. : Педагогика, 1988. 160 с.
5. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. К. : Атіка, 2008. 684 с.
6. Казаков Ю.М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец.: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. Л. : 2007. 201с.
7. Лупаренко С.Є. Розвиток пізнавальної активності молодших школярів засобами вальдорфської педагогіки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.09. Х.: 2007. 206с.

8. Морзе Н.В. Основы технологичной подготовки учителя информатики: монография. К.: Курс, 2003. 372 с.

9. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования. М. : Школа-Пресс, 1994. 205 с .

10. Свириденко С.С. Современные информационные технологии. М. : Радио и связь, 1989. 304 с.

11. Шакоцько В.В. Досвід підготовки вчителів початкових класів у галузі інформаційних технологій. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2001. №2. С. 19-21.

12. Шиман О.І. Місце комп'ютерних технологій у майбутній діяльності вчителів початкової школи. *Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки)*. №6. Бердянськ : БДПУ, 2002. С. 69-77.

13. Юдин А.С., Юдин С.В. Информационная эконометрика. Saarbrücken: Palmarium Academic Publishing, 2013. 83 с.

REFERENCES

1. Adolf, V. A. & Stepanova, Y.Iu. (2006). *Metodolohycheskye podkhody k formyrovaniyu ynformatsyonnoi kultury pedahoha* [Informatics and education]. 1. 2-5 [in Russian].

2. Andriievskiy, V.M. & Olefirenko N.V. (2010). *Multymediini tekhnolohii u pochatkovii lantsi osvity* [Information technology and teaching aids]. 2(16) [in Ukrainian].

3. Astafieva, O. (2003). *Infmatyzatsiia ta kompiuteryzatsiia v humanitarnii osviti*. [Higher education of Ukraine]. 2. 108-114 [in Ukrainian].

4. Bezpalko, V.P. (1988). *Teoryia uchebnyka: dydaktycheskyi aspekt* [Theory of the textbook: the didactic aspect]. М.: Pedahohyka. 160. [in Russian].

5. Bykov, V.Iu. (2008). *Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity : monohrafiia* [Models of Organizational Systems of Open Education]. К.: Atika. 684 [in Ukrainian].

6. Kazakov, Yu.M. (2007). *Pedahohichni umovy zastosuvannia mediaosvity v protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv: dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets.: 13.00.04 – teoriia ta metodyka profesiinoi osvity*. [Pedagogical conditions of the use of media education in the process of training future teachers]. L. 201 [in Ukrainian].

7. Luparenko, S.Ie. (2007). *Rozvytok piznavalnoi aktyvnosti molodshykh shkoliariv zasobamy valdorfskoi pedahohiky*: dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: 13.00.09 [Development of cognitive activity of junior pupils by means of Waldorf pedagogy]. Kh. 206 [in Ukrainian].

8. Morze, N.V. (2003). *Osnovy tekhnolohichnoi pidhotovky vchytelia informatyky: monohrafiia* [Fundamentals of technological training of the teacher of informatics]. K.: Kurs. 372 [in Ukrainian].

9. Robert, Y. V. (1994). *Sovremennye ynformatsyonnye tekhnolohy v obrazovanyy: dydaktycheskye problemy; perspektivy yspolzovaniia* [Modern information technology in education: didactic problems; prospects of use]. M.: Shkola-Press. 205 [in Russian]

10. Svyrydenko, S.S. (1989). *Sovremennye ynformatsyonnye tekhnolohy* [Modern information technology]. M. : Radyo y sviaz. 304 [in Russian].

11. Shakotko, V.V. (2001). *Dosvid pidhotovky vchyteliv pochatkovykh klasiv u haluzi informatsiinykh tekhnolohii* [The experience of the preparation of primary school teachers in the field of information technologies]. *Kompiuter u shkoli ta simi*. 2. 19-21 [in Ukrainian].

12. Shyman, O.I. (2002). *Mistse kompiuternykh tekhnolohii u maibutnii diialnosti vchyteliv pochatkovoï shkoly* [The place of computer technology in the future activity of primary school teachers]. *Zb. nauk. prats Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky)*. Berdiansk: BDPU. 6. 69-77 [in Ukrainian].

13. Iudyn, A.S. & Yudyn, S.V. (2013). *Ynformatsyonnaia ekonometryka*. [Information Econometrics]. Saarbrücken: Palmarium Academic Publishing. 83 [in Russian].

АНОТАЦІЯ

У статті узагальнено зміст поняття «мультимедійні технології», розглянуто деякі види мультимедійних технологій та обґрунтовано доцільність їх використання на уроках англійської мови як засобу розвитку пізнавальної активності учнів початкової школи. Виключно важливе значення для

розвитку пізнавальної активності людини має початкова школа. Це зумовлено психологічними особливостями молодших учнів, які характеризуються майже невичерпними пізнавальними можливостями і готовністю до пізнання нового. Тому учитель, зокрема учитель англійської мови, має використовувати адекватні педагогічні засоби, спрямовані на збереження і подальший розвиток природної допитливості дітей, на формування їхньої зацікавленості, самостійності, наполегливості у процесі навчання. Одним із засобів, спрямованих на розвиток пізнавальної активності учнів початкової школи на уроках англійської мови, на наш погляд, є інтенсивне та науково-обґрунтоване використання мультимедійних технологій.

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства використання учителем мультимедійних технологій на уроках англійської мови в середній і старшій школі з метою активізації пізнавальних інтересів суб'єктів навчання стало вже майже звичним явищем. Однак, недостатньо висвітленим у наукових працях залишається питання застосування зазначених технологій на уроках англійської мови в початковій школі. Впровадження мультимедійних технологій у практику навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку й досі залишається на дискусивно-експериментальному рівні.

Поняття «мультимедіа» є багатогранним. Мультимедіа (від англійського слова «multi» - багато і від латинського «media» - носій, засіб, середовище, посередник) – це спеціальна інтерактивна технологія, поєднання спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що дозволяє на якісно новому рівні сприймати, переробляти і надавати різноманітну інформацію: текстову, графічну, звукову, анімаційну, телевізійну тощо. Мультимедіа часто вживається як аналог терміну «засоби масової комунікації» (друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет).

Ключові слова: мультимедійні технології, ефективний засіб, пізнавальна активність, учні початкової школи.

АННОТАЦИЯ

В статье обобщены содержание понятия «мультимедийные технологии», рассмотрены некоторые виды мультимедийных технологий и обоснована целесообразность их использования на уроках английского языка как средства развития познавательной активности учащихся начальной школы. Исключительно важное значение для развития познавательной активности человека имеет начальная школа. Это обусловлено психологическими особенностями младших школьников, которые характеризуются почти неисчерпаемыми познавательными возможностями и готовностью к познанию нового. Поэтому учитель, в частности учитель английского языка, должна использовать адекватные педагогические средства, направленные на сохранение и дальнейшее развитие природной любознательности детей, на формирование их заинтересованности, самостоятельности, настойчивости в процессе обучения. Одним из средств, направленных на развитие познавательной активности учащихся начальной школы на уроках английского языка, на наш взгляд, является интенсивное и научно-обоснованное использование мультимедийных технологий.

На современном этапе развития информационного общества использование учителем мультимедийных технологий на уроках английского языка в средней и старшей школе с целью активизации познавательных интересов субъектов обучения стало уже почти привычным явлением. Однако, недостаточно освещенным в научных трудах остается вопрос применения указанных технологий на уроках английского языка в начальной школе. Внедрение мультимедийных технологий в практику обучения английскому языку учащихся младшего школьного возраста и до сих пор остается на дискуссионно-экспериментальном уровне.

Понятие «мультимедиа» является многогранным. Мультимедиа (от английского слова «multi» много и от латинского «media» носитель, средство, среда, посредник) – это специальная интерактивная технология, сочетание специальных аппаратных средств и программного

обеспечения, позволяет на качественно новом уровне воспринимать, перерабатывать и предоставлять разнообразную информацию: текстовую, графическую, звуковую, анимационную, телевизионную и тому подобное. Мультимедиа часто употребляется как аналог термина «средства массовой коммуникации» (печать, фотография, радио, кинематограф, телевидение, видео, мультимедийные компьютерные системы, включая Интернет).

Ключевые слова: мультимедийные технологии, эффективное средство, познавательная активность, ученики начальной школы.

Надійшла до редакції: 03.01.2019 р.

Прийнята до друку: 17.01.2019 р.